

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Utmutató a jelentések szerkesztéséhez.

Írta: dr. Kázmán Elemér, nagyváradai kir. ügyész.

ELSŐ CZIKK.

A csendőri jelentések szerkesztése.

(Folytatás.)

M. kir. VIII. sz. csendőrkörlet

1 órs

12. szám

Tényvázlat

az alább megnevezett elfogott egyénről, ki a gy. ügyészségnek átadatik

1	Nevé	M. Vilma F. Józsefné
2	Születés	B. község
3	Tartózkodási	P. község
4	Életkora, vallása és családi állapota (nős, nőtlen, özvegy stb.) gyermekeinek száma	52 éves, ev. ref., özvegy, két gyermekkel
5	Foglalkozás	P. községi születendő
6	Vízony a sértett félhez	idegen
7	Volt-e már büntetve? Ha igen: mely bíróság (hatóság) által, mikor és mily büntetéssel?	a n. k. főszolgabíró által 1903-ban közegészség elleni kihágás miatt 20 korona pénzbüntetéssel, a gy. k. kir. törvényszék által 1905-ben magzatelhajtás miatt négy hónapi fogsággal
8	Ki eszközölte az elfogást (örizetbe vételt) és kinek a rendelkezése folytán	az. k. k. 1 órs G. Bertalan őrmester és F. Elek csendőrből álló járőre saját kezdeményezéséből
9	Az elfogás (örizetbe vétel) helye, napja és órája	elfogott: 1910 február 19-én d. u. 2 órakor
10	Volt-e megbilincselve? Ha igen: mely időtől kezdve, meddig és miért?	nem
11	Vannak-e a testén sérülések, sebhelyek vagy bántalmazásból származó más nyomok? Ha igen: azok mikor, ki vagy mi által okozottak?	bél karjának felső részén behagyott sebhely, út szélén elszórt mütél által okozott
12	Van-e a jelen alkalommal vele érintkezett csendőrök vagy más egyének részéről irányában tanúsított bánásmód miatt panasa? Ha igen: részletesen előadva, mily törvény- vagy szabályellenes bánásmód lett ellene elkövetve?	nincs
13	A tanúk megnevezése és tartózkodási helye	K. Benjámin, P. községi bíró F. Gyula, P. községi segédjegyző

Jelentem, hogy P. községben 1910 február 15-én magzatelhajtást követtek el.

Az eset 1910 február 17-én jutott az őrs tudomására, a nyomozás aznap bevezetve a mai napon befejezterett, F. Józsefné 1910 február 19-én elfogott és a kir. ügyészségnek a tenyrvázlattal átadatik.

Az őrs 1910 február 17-én besugóktól értesült, hogy M. Antal p.-i kovácmester Anna nevű leánya, a ki a legutóbbi napokban feltűnően eszrevehető terhes állapotban volt, a lakásán betegen fekszik, de gyermekeket nem szült, s orvos sem jár hozzá. A leány néhány nappal azelőtt E. községben volt, a hol egy magzatelhajtással foglalkozó babanál járt. Szülei az esetet titkolják, s így valószínű, hogy a leány magzatát elhajtották.¹

G. Bertalan őrmester és F. Elek csendőrokből álló járőr a nyomozást bevezetve, P. községben a községi bírónál megjelenve, értesült, hogy M. Anna valóban betegágyban a lakásán fekszik és orvosi gyógykezelésben nem részesül. A járőr kiballgatása vegott atyjának, M. Antalnak 12. számú házában V. Vincze községi bíró és B. Sándor községi esküdt bizalmi egyének jelenlétében kiballgatta az ágyban fekvő M. Anna p.-i születésű, 19 éves, ev. ref., háztartásbeli hajadon p.-i 12. házsz. lakost, a ki beismerte, hogy magzatát elhajtotta, mert atyja nagyon goromba egyén, a kinek haragjától félt. Előadta, hogy 6 1/2 hónappal ezelőtt esett teherbe, és már 1909. év karácsony táján felkereste E. községben F. Józsefné születendő, a ki neki akkor valami keserű folyadékot adott, azt hiszi, hogy kétkő oldatot: ottól göresei lettek, de nem baaznált, a mire 1910 február 13-án elment hozzá újból, és ekkor F. Józsefné előbb megkente s nyomkódta a hasát, utóbb pedig valami orsófélet dugott a nemző részébe.² Február 14-én nagy fájdalmak lettek, agyba feküdt és magzata elment. A magzatot a szeretője vitte el, hogy elassa. A szeretője, a kitől a gyermek fogant, fizette a babát is, hogy mennyit azt nem tudja, de annak nevét nem hajlandó megmondani.

A járőr ezután megkereste P. község előljáróságát, hogy a községi orvossal M. Annát azonnal vizsgálta meg. Az arról szóló látlelet 1. alatti csatoltatik.

M. Antalné Ny. Róza, 44 éves, p.-i születésű,

STOWASSER JÁNOS csehszéri és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Oszkai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkátrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszereket javítása olcsón eszközöltötnék. Arjegyzték minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fúvós hangszerek gyára.**

ev. ref., kovácsmester neje, férjes, egy gyermeke van, p.-i 12. házszámu lakos, M. Anna anyja, a járőr kérdésére a feleletet megtagadta, mert leánya ügyében nem akar vallani, de a járőrnek figyelmeztetésére, hogy őt mint bünszegédet fogja gyanuba venni, előadta, hogy leánya terhességéről tudomása volt, és azt is tudja, hogy leányának K. István volt a szeretője, a ki most vált be katonának s ezért a leányt el nem vehette. Hogy a leányának miért ment el a magzata, nem tudja, ő pénzt nem adott neki, azt sem tudja, hogy E. községben járt. A magzat február 14-én éjjel ment el, ő azt hitte azért, mert a leánya aznap nagyot emelt. Reggel 5 órakor K. István eljött a házukhoz, s mondta, hogy ő a magzatot a temető árkába elássa, nehogy bárki is valamit megtudjon."

M. Antal gyanúsított atyja február 12. óta vásárokon távol lévén, kikérdezhető nem volt.⁴

A. Péter, 40 éves, ev. ref., földmives, p.-i 9. házsz. lakos, A. Péterné O. Lidia, 32 éves, ev. ref., p.-i 9. házsz. lakos, özv. Sz. Györgyné, 59 éves, ev. ref., p.-i 10. házsz. lakos, N. János 48 éves, ev. ref., földmives, p.-i 11. házsz. lakos, N. Julia 20 éves, ev. ref., p.-i 11. házsz. számú lakos egybebangzóan előadták, hogy ők buzamosabb idő óta észlelték, hogy M. Anna teherben van és tudták, hogy K. István jár a leányhoz."

K. István (atyja K. János, anyja F. Anna), p.-i születésű, 22 éves, rom. kath., nőtlen, földmives, p.-i 36. házsz. lakos kikérdezéskor kereken tagadta, hogy neki a magzatelhajtásban része lenne, azt is tagadta, hogy a magzatot elásta volna."

N. János, p.-i születésű, 25 éves, ág. ev., nőtlen, földmives, p.-i 35. házsz. lakos, K. István szomszédja, a járőr előtt önként megjelenván, előadta, hogy ő 1910 február 15-én reggel 1/2 6 óra tájban hazulról a malomba indult s ép akkor jött ki a szomszédból K. István, és valami lódát és egy kapát vitt a kezében. Kérésére elmondta, hogy a szeretőjének az éjjel holt gyermeke lett s azt akarja látni, nehogy a szégyennek híre menjen a faluban. Erre ő velement és a emető árkában együtt gödröt ástak és a lódát beásták. K. István őt kérte, hogy ne szóljon senkinek, de az esetet ő azért jelenti be mégis a járőrnek, mert nem akar a részesség gyanujába esni, miután ő a magzatelhajtásról semmit sem tudott.⁷

A járőr felhívására N. János megmutatta az eláott magzat sírhelyét: a járőr ott a helyet felásatta, s a lódát megtalálta. Erről a kir. ügyészségnek aznap távirati jelentés tétellett s a magzat megvizsgálása végott H. Aladár kir. törvényszéki vizsgálóbíró úr a helyszíni nére kiazállott.

A járőr ezután F. községben kikérdezte F. Józsefné, szül. M. Vilma, atyja M. Ferencz, anyja O. Matild, b.-i születésű, 52 éves, özvegy, két gyermekkel, ev. ref., p.-i községi szülésznőt, a ki elismerte, hogy ő M. Annát

több isben, legutóbb február 13-án is megvizsgálta, az őt kérte, hogy magzatától szabadítsa meg, de ő erre nem vállalkozott, s tagadta, hogy a magzatelhajtást ő eszközölte volna.

A járőr ennek dacára nevezettnél, K. Benjámint községi bíró és E. Gyula, segédjegyző, mint hatósági tanúk jelenlétében bázkutatót tartott s az ott talált magzatelhajtásra alkalmasnak látszó szereket és orvosságokat négy papír dobozban és két üvegben, valamint három darab orsót őrizetbe vétén a két -al jelölt fadóbozban a tényvázlat mellett beszolgáltatom.

A három darab orsó M. Annának felmutattatván, ez kijelentette, hogy olyan volt az, a melylyel F. Józsefné az ő méhébe nyult.

Jelentem végül, hogy M. Anna ez alkalommal egy papirszeletet adott át, a melyet neki F. Józsefné egyik kis fiával küldött 1910 február 15-én s a mely 3. -al alatt e jelen észhez van csatolva. F. Józsefné tagadja, hogy az ő kezeirása lenne. Nevezettnél 12 éves László nevű fia azonban előadta, hogy ő február 15-én délután vitt anyjától egy levelet M. Annának s azt neki átadta. Miután e levélben az foglaltatik, hogy: "vigyázzanak, a csendőröknek a özédulás bába feladott, tagadjanak le mindent!" — s így bizonyíték forog fenn arra, hogy F. Józsefné M. Annát hamis vallomástételre akarta bírni, ennél fogva a járőr 1910 február 19-én F. Józsefné elfogását jelentette ki."

É. 1910 február 20.

G. Bertalan őrmester.

Magyarozat a III. példához.

Az ítélet szerint bünszegéd:

1. M. Anna, a btk. 285. §. 1. bek. első tételében (házasságon kívül esett teherbe) meghatározott magzatelhajtás büntetében;

2. F. Józsefné a btk. 285. §. 2. bek. 2. tételében (nyereménységéből tette) meghatározott magzatelhajtás büntetében;

3. K. István a magzatelhajtásban bünszegéd (btk. 69. §. 2. pont: előmozdította, könnyítette s a bűnjelét elásta).

4. N. János a btk. 123. §. a szerinti kihágásban (mert a magzat elbajtásáról nem tudott).

Ebben az esetben oly tanu, a ki a magzatelhajtást látta volna: nincs és beismerésben csak M. Anna van, az is csak részben, mert a bünszegédet nem árulja el. Mindazonáltal az ítélet megállapította a hűségét, mert a csendőrre besugójától az eset után nyomban oly időben értesült, hogy az orvos az elvetéltét még észlelte, s mert a járőr a magzatot az elhajtásra használt szereket, a bűnjelket meg alálta, és elfogta azt az áruló levelet, a melyet F. Józsefné irt; ezenkívül a bíróság előtt bizonyítékul szolgált az is, hogy M. Anna F. Józsefnére, és K. Istvánra terhelőden vallott. Ennyi bizonyíték teljesen elegendő az elítéléshez, mert a magzatelhajtásnál majdnem minden az orvosi láttelepon, s magzat megvizsgálásán és a bűnjelken alapul. És egyébként is: a pusztá beismerést le lehet tagadni, de a bűnjelket soha!

A legjobb órák,

legszelebbék órák, egyszerűtől a legdrágábbig, egy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

¹ A besugót a jelentés nem nevezi meg, de elmondja, hogy a besugó mit közölt a járőrrel.

² Az elhajtászerek megjelölése nagyon fontos, s a kikérdezésnél gondolni kell arra, hogy az illető vidéken mit használ a nép.

³ Az anyának joga van a vallomást megtagadni, de nagyon helyes azokat, a kik ily joggal bírnak, arra figyelmeztetni, hogy e miatt gyanuba jöhet mint tettes-társ vagy bűnsegéd.

⁴ Az apa kikérdezését a járőr mellőzhette, mert a többi adatból úgy látszik, hogy úgy sem tud a dől-gokról.

⁵ L. az 1. példánál a 3. jegyzetet.

⁶ Ha a gyanúsított tagad, megjelöljük, hogy mit tagad; ép így ha beismer, mondjuk meg, hogy mit ismer le. Elég azonban, ha ezt kellő rövidséggel tesszük.

⁷ Nagyon lehet, hogy N. János tudott a magzat-elhajtásról; K. István azonban, a ki mindvégig makacsul tagadott, nem vallott ellene, s így nem volt megállapítható, hogy N. János bűnsegéd, és a bíróság elbítte neki, a mit ő mondott. A jelentésben azonban arról a járőr nem mondhat véleményt, hogy igazat mond-e vagy nem, hogy tudhatta vagy tudnia kellett-ezt is csak a bíró mondhatja ki.

⁸ A jelentés abban a sorrendben adja elő itt a dolgokat, a mint azt a járőr lejesítette; így könnyebb is megírni a jelentést abban a sorban, a mint a nyomozás történt és másrészt a bíróság látni fogja, hogy a járőr tervszerűen járt el.

6. §. 8. Kisebbségi jelentések.

A kisebb jelentőségű bűncselekményekről, a kir. járás-bíróságok elé tartozó vétségek és kihágások, valamint a fűszolgabíróóságok elé tartozó kihágásokról ugyanily módon észszerű jelentést tenni. Jegyezzük meg, hogy a legkisebb ügy is ép olyan fontos arra az egyénre, a kit érint, mint mára a nagyobb súlyú ügy, továbbá, hogy úgy a járásbíró, mint a szolgabíró a jelentés vagy lényvázlat alapján a felek minden meghallgatása nélkül mindjárt tárgyalást tűz, tehát a csendőri jelentésen fordul meg az ügy egész sorsa.

Ezek az ügyek egyébként rendszerint egyszerűbbek lévén, a jelentés megszerkesztésével is kevesebb lesz a bajlódás.

A kisebb bűnügyeknél még különösen ki kell tenni egy nagyon fontos esetre, *büntetőparancsnak*, a mely kizárólag a csendőri jelentésen alapul, mert itt még tárgyalás sincs.

Büntetőparancs (Bp. 532. §.) a bíróságnak vagy a szolgabírónak, városokban az az intézkedése, hogy a jelentés beérkezése után nem tűz ki tárgyalást, hanem mindjárt büntetést szab. a csendőrség által feljelentett egyénre. Ennek helye van:

1. ha csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség vagy hármely kihágás a feljelentés tárgya;

2. ha a feljelentést a csendőrség hivatalos eljárása közben szerzett közvetlen tapasztalata alapján teszi.

A büntető parancs előnye az, hogy mindeu apró-

csapró ügyben nem kell tárgyalást tartani és a kihágást elkövetett egyén is lefizetheti a büntetést, a nélkül, hogy a tárgyalásra kelljen mennie, a mi sokszor több költségbe kerül, mint maga a büntetés.

A bírónak azonban csak akkor szabad a büntetést így kiszabni, ha a csendőr szolgálata közben maga tapasztalta, tehát vagy szemével látta, vagy fülével hallotta a kihágás elkövetését. Nem elegendő tehát, ha a jelentésben az foglaltatik, hogy p. o. X. elmulasztotta a cséplésnél kötőszerek tartását, Y. a vasuti sorompót kinyitotta, L. jogosulatlanul tarlózott, N. mérgezett szerrekkel halászott, hanem pontosan be kell jelenteni, hogy H. birtokán a járőrnek a cséplésnél felhívására nem tudták a kötőszereket felmutatni, a járőr látta, a mint Y. átment a vasuti síneken, mikor a sorompó le volt zárva, Z.-t a járőr látta vagy tetten érte, a mint tarlózott, N. megtalálta, a mint a mérgező szerrekkel halászott stb.

Ebből nyilvánvaló, hogy a bíró csak akkor fogja magát feljogosítva érezni arra, hogy az eljárásnak a gyora módját válaszsza, ha a járőr a jelentésben kifejezetten s világosan megemlíti, hogy a feljelentés a maga saját tapasztalatán alapul.

MÁSODIK CZIKK.

Kérdőpontok a jelentések szerkesztéséhez.

A következőkben a csendőrijárőrök gyakorlatában előforduló főbb bűncselekményekre vonatkozólag egybeállítva találjuk azokat a lényegesebb mozzanatokat, a melyek az egyes esetekben a jelentésekbe felveendőek. Valamennyi bűncselekményekre vonatkozólag egész kötetre valót lehetne összegyűjteni, de ez észírtalan lenne, már azért is, mert valamennyi esetet kimeríteni nem lehet. Inkább az a észírtja, hogy a ki jelentés-szerkesztésben gyakorlatot akar szerzeni, ezeken magát gyakorolja. Úgy hiszem, ha a példákou néhányszor átment: az itt elő nem forduló bűncselekményeken maga is el fog hasonló módon igazodni. Igen természetes, hogy lehetnek esetek, a hol mindegyik kérdőpontra nem kell válasz adni, lehetnek viszont olyan esetek, a mikor még több oly körülmény fordul elő, a mi itt felvéve nincs. Azok a körülmények vannak itt egybeállítva, a melyek nagyjában a legtöbb esetben elő szoktak fordulni. Észírtjű ezeket úgy használni, hogy mikor a csendőr a kikérdezéseket és az egész nyomozást fogatnatisította: hevönulás és jelentéstétel előtt átfutja: hogy megkérdezett és kipuhalt-e mindent; vagy pedig mielőtt a csendőr a jelentés vagy tényvázlat szerkesztéséhez fog: átolvassa előbb a büntetőtörvénykönyv vonatkozó szakaszát, azután ezeket a kérdőpontokat, a átgondolja, hogy mi minden fordult elő ezek közül a kérdések közül az illető esetben és viszont, mi fordult elő, a mi ezekben a kérdőpontokban nincs benne és

Ha fáj a feje

ne tétavázzék, hanem használjon azonnal

Beretväs-pastillát

mely 10 peres alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készült Beretväs Tamás gyógyszerész Kispentén. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

igy megkísérli, hogy meg tud-e felelni mindegyikre abban a bűnesetben. Annnyiban is segítségére lesz ez, hogy ezek a kérdőpontok fognak eszébe juttatni olyan körülményt vagy adatot, a mi itt nincs felvéve, de szükséges, s tán e nélkül nem gondolt volna rá. Afféle emlékeztetőül lehet felhasználni ezeket, hogy valami ki ne maradjon, mert hiszen a csendőrnek nincs sok ideje a jelentések átvizsgálására. Azt ismételni felesleges, hogy a jelentésnek úgy kell fogalmazva lennie, a mint fentebb előadtuk, nevezetesen, hogy e kérdőpontokra ne a csendőr a maga véleménye szerint adja a feleletet, hanem azt foglalja írásba, a mit a kikérdezett egyének azokra feleltek. Ha valamely pontozat nem volt kideríthető, mondjuk meg, hogy nem lehetett kideríteni, de ne adjunk önkényes, kitalált feleleteket, mert mindig jobb, ha a csendőr azt jelenti, hogy valamit nem lehetett kideríteni, minthogy olyat jelentsen, a mit csak gondol, de nem tud.

Nincsen felvéve e pontozatokban, a minek minden jelentésben benne kell lennie, nevezetesen, hogy:

1. ki követte el a bűncselekményt?
2. mikor követte el?
3. hol követte el?

Miután ezek az adatok minden jelentésben egyformák, itt bocsátjuk előre a mondandókat.

A gyanúsított személyi adatait nagyon pontosan kell felvenni. Ennek az oka a következő. Jól tudjuk, hogy 1909 január 1-je óta Budapesten felállították az „Országos bűnügyi nyilvántartó hivatalt”, a melyben minden egyes elítélt egyén büntetőlapját örök időkre megőrzik. Ebben a büntetőlapban foglaltatnak az elítélt személyi adatai és az előző büntetése. A kir. ügyészségnek s a bíróságoknak már most kötelességük minden egyes egyénről, a ki kézre kerül, vagy feljelentetik, a központból értesítést kérni arról, hogy volt-e már büntetve. Azt hiszem csendőröknek nem kell bővebben magyarázni, hogy ez miért fontos és hogy a büntetett előéletű egyén szigorúbban büntetetik. Már most pontos adatok nélkül ezt az értesítést sem kérni, sem megadni nem lehet. Mert ha a jelentésben a gyanúsított csak úgy van megjelölve: Fekete János, 30 éves, földmives — ilyen Fekete János az országban nagyon sok lehet és a nyilvántartó hivatalban a sok ezer közül reá nem akadhatnak: de ha tudjuk, hogy Fekete János 1880 augusztus 10-én született Győrszentmártonban, apja Fekete József, anyja Győri Mária, nős Bánki Erzsébettel, három gyermekkel, róm. kath., varsányi lakos, szijgyártó — olyan két azonos nevű egyén, a kire mindkettőre minden adat azonos legyen, aligha lesz az országban. Ha csendőr a jelentésébe be nem írja, a kir. ügyésznek kell levelezés útján beszereznie az adatokat; a mi nem lenne baj, de sok időt vesz igénybe; sokkal könnyebben teheti meg ezt a csendőr, a ki személyesen beszélt az emberrel.

Természetesen az adatoknak utána nem kell járnia és ha például a születésének pontos időpontját nem tudja a gyanúsított megmondani, legalább azt mondja meg, hogy hány éves vagy mely évben született.

Azok az adatok, a melyek okvetlenül szükségesek ahhoz, hogy a gyanúsított előéletét a nyilvántartó hivaltól megtudhassuk, a következők:

1. Családi és utóneve (asszonynak leánykori családi és utóneve?)
2. Esetleges álneve, gunyneve vagy megkülönböztető neve?
3. Házastársának vagy volt házastársának családi és utóneve?
4. Születésének éve, hónapja és napja vagy kora?
5. Születésének helye?
6. Községi illetősége? Utolsó állandó lakhelye?
7. Anyanyelve?
8. Vallása?
9. Családi állapota?
10. Foglalkozása?
11. Személyleírása: arcza, haja, szeme, bajusza; — van-e testi vagy szellemi fogyatkozása, vagy egyéb különös ismertető jele az arczán vagy karján és minő?
12. Atyjának családi és utóneve?
13. Anyjának családi (leánykori) neve és utóneve?
14. Volt-e már büntetve, s mely hatóság által, mikor és miért.

Különösen nagy figyelemmel legyünk az életkorra a 18 éven alóli fiataloknál, mert jól tudjuk, hogy ezek a büntetőnovella óta egész külön eljárás s külön bíróság elé tartoznak. Ezeknél az is czélszerű, hogy ha az anyakönyvi hivatal helyben van, ott megkérdezzük a születési időpontját és beírjuk a jelentésbe.

A bűncselekmény elkövetésének ideje az év, hó, nap, s lehetőleg a napszaka és óra megjelölésével tüntettesék fel. Az órát azonban csak akkor, ha arra pontos adata van, s megbízható adata. Ha ez nincs, inkább jelentse a csendőr, hogy az időpontról senki sem tud, minthogy olyant írjon, a mi nem biztos. Gondoljunk arra, hogy ha a csendőr jelentésében olyan időpont lesz megjelölve, a mely téves: a gyanúsított alibi tanúkkal könnyen fogja bebizonyítani, hogy abban az időben nem volt a tett színhelyén.

A bűncselekmény elkövetésének helyéről fentebb már megemlékeztünk. A község hivatalos nevét kell mindig használnunk, s ha a cselekmény valamely községen kívül fekvő lakott helyen követtetett el, a községet mindig meg kell jelölni. Lehet, hogy egy bűncselekmény folytatólag több helyen követtetett el, ez esetben meg kell jelölni, hogy ki, hol, mit végzett el abból: lehet, hogy több község közötti útvonalon történt az eset, ilyenkor jelölje meg a jelentés, hogy az az utrész milyen községek határára esik.

(Folyt. köv.)

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 68-59.

BUTOR

Mezőkövesdi viseletek. — A templom előtt. Leányok. Készülődés a templomba. Menyecske. Matyó legény.

Az egészséges italról és ételről.

A mostani kholerás időben nagyon időszerű kérdésként írt cikket a «Természettudományi Közöny»-be Anjersky Aludár: a víz vizsgálatáról egészségügyi szempontból. Az érdekes ezikk bevezető részéből az alábbi közérdekű részt mi is érdemesnek tartjuk bemutatni.

Szinte közmondássá vált, kivált a mértéktelen alkohollévezet leküzdésére irányuló, napjainkban egyre terjeszkedő mozgalmak által, a régi görögök nagy lantosának, Pindarosnak mondása: «legjobb ital a víz». Nem mondotta ugyan, de természetesen olyan vízre gondolatott, a melyet mint tiszta, üdítő, egészséges vizet ismertek s a milyent Görögország kedves ligeteinek és berkeinek számos forrása a görög nép szomjának oltására bőven nyújtott. Mert, hogy már a régiek is fölismerték a jó ivóvíznek az egészségre való fontosságát és tudták, hogy a rossz ivóvíz a betegségek terjesztésében közreműködik, számos adattal igazolható. Mózes a kutak és viztartók tisztántartását azzal biztosította, hogy a vallás oltalma alá vette őket. Más ókori népek is valós szabályokkal gondoskodtak ivóvizük tisztántartásáról, melynek bemoeskolását bűnnek tartották, így az indok, a parszok; sőt az irániak a folyóvízben való fürdést sem engedték meg, mert vizét itták.

A hellén nép nem vetette ugyan meg a bort, de mértéktelen embernek nézte, a ki víz nélkül itta a Dionizosz istennek ajánlott italt. Gondot fordított rá, hogy csak tiszta vízzel keverje a szőlő nedvét. Heziodosz költő, a ki Krisztus előtt a nyolezadik században élt, öcsését, Perzeaszt, többek között így inti: «Ha a bogáncs zöldül és a pacsirta énekel, fáradt testedet üdítés föl naxoszi borral, melyhez vegyít tiszta forrásvizet.» Forrásait a görög is az istenek védelmébe ajánlotta és szentnek tekintette. Gyakran kis templomszerű építményt is csinált a forrás fölé s őrzését Najádokra, «az esőt küldő Zeusz leányaira» bízta.

Mikor a pestis Athénben pusztított, írja Tukididesz Krisztus előtt az ötödik században, az athéniak az ostromló peloponnézusiakat vádolták, hogy megmérgezték a kutakat Pireuszban, a honnan vizüket kapták, mert onnan terjedt a pestis Athénbe.

De nyomait találjuk a régi görögöknél földalatti vízvezetékeknek is, melyekkel kitünő hegyi forrásvizet szolgáltatottak a lakosoknak. Ilyen volt például az a vízvezeték, mely a Himettoz és Brilettoz (Pentelikon) hegyéről Athénbe vezette a pompás begyi forrásvizet. Hippokratész, a nagynevű görög orvos, már Krisztus előtt az ötödik században figyelmebe ajánlotta orvos-társainak, hogy az ivóvíz minőségét ellenőrizzék. Utána a Krisztus előtti negyedik században Nagy Sándor

barátja, a tudós görögök egyik legkiválóbbja: Arisztotelesz hirdeti Politika című nagy munkájában a jó levegő és a jó ivóvíz egészségügyi fontosságát.

Vízművek maradtak a karthagóiak után is, melyeknek egyes részeit Tunisz mostani vízműveibe is fölhasználták.

A régi rómaiak is nagy gondot fordítottak a jó ivóvíz beszerzésére. Az Aqna Martia nevű vízvezeték, melyet Ankusz Marciusus Krisztus előtt 614-ben épített, három, az Apenninek egyik vízgyűjtő medencéjéből eredő forrás vizét vezette Rómába. Idők folyamán a város megnagyobbodásával arányosan szaporodtak a vízvezetékek is; Frontinusnak, a vízvezeteki ügy felügyelőjének (curator aquarum) De aquis urbis Romae libri II. című, Krisztus után 97-ben megjelent munkája szerint a Krisztus utáni első század végén számuk már kilencz volt és naponként 1500 millió liter vízzel láthatták el a lakoságot. Egyik-másik vezetéket tápláló hegyi forrás betevon kilométernél is nagyobb távolságra volt Rómától és a mélyebb fekvésű Campagna Romana-n létesített néhány emeletes, boltozott-íves köépitmény, melynek tetején a vizet vezették. 25—30 kilométer hosszú is volt. Tibériusz és Néro császárok idejében Rómának, ha a ránk maradt följegyzések nem tévednek, összesen 34, és pedig 14 nagyobb és 20 kisebb vízműve volt. Bizonyos azonban, hogy ámbár e vízművek legnagyobb része a római birodalom megdölése után javítás híján, vagy pusztító ellenség keze által tönkrement, három közülök még ma is meg van és a város vízellátásában közreműködik. Ily óriási vízbőséggel megáldva, már a régi Róma is nemcsak elegendő jó ivóvízzel támogatta a közegészségügyet, hanem pazarul gondoskodhatott ingyenes népfürdők létesítéséről és a város csatornáinak bőséges öblítéséről, vagyis a köztisztaság leghatalmasabb tényezőiről is. A számtalan közfürdő közül csak a Thermae Caracallae-t említem, a melyben elég hely volt, hogy egyszerre háromezer ember kényelmesen fürödhessék. Nem kicsinylendő dolog továbbá, midőn napjainkban is még sok nagyobb városnak nincs csatornázása, hogy a régi Rómának kiterjedt csatornahálózata volt. Első csatornáját, a négy méter széles és öt méter magas cloaca maxima-t, a város mellett elterülő mocsár lecsapolása végett Tarkvinusz Priszkus király építtette meg és ehhez kapcsolódott csakhamar a városi hálózat, melynek egyik részét még ma is használják. Hogy e csatornázás mily nagy arányú és mily költséges volt, legjobban bizonyítja, hogy Krisztus előtt a második században végrehajtott tisztítása és javítása is, a mai pénzértéket tekintve, öt millió koronánál többbe került.

Konstantinápolyban még ma is használják azt a vízművet, melyet Válenz császár Krisztus után az első században építtetett.

Ha a fölsoroltak után még megemlítem, hogy Vitruvius már Krisztus előtt az első században néhány kémiai vizsgálati módszert is leirt, melyeknek segítségével az ivóvíz jósága ellenőrizhető; ha még emlékeztetbe idézem, hogy az ősegyiptomiak a zavaros ivóvizet likacsos agyagedényeken való szűréssel tisztították, sőt Plinius és Avicenna följegyzése szerint némely nép gyapjút használt e célra; Jäger szerint pedig Holsteinben a történelem előtti időből származó, kőből való szűrőt is találtak; ha rámutatok a Peibo folyam partján lakó kínaiak amaz ősrégi szokására, hogy egyéb víz híján a sokszor hónapokig nagyon piszkos folyamnak vizét

ÉLELMISZEREKET legjntányosabban szállít ::: **BECK LIPOT és FIA és WEISZ NORBERT cég**
BUDAPEST, II., SZÉNA-TER 1. SZÁM.
Szállítja az összes élelmiszereket a m. kir. csendőrség és a cs. és kir. hadsereg részére.
Részletes felvilágosítást készséggel nyújtunk. ☞

Mezőkövesdi viselet. — Mezőkövesdiek vasárnap, templomból kijövet.

csak előzetes fölforralás és lehülés után, illetőleg a gazdagabbja, kizáróan tea alakjában issza; és ha végül, hogy egyebek mellőzésével hazai adatot is említsek, még arra is hivatkozom, hogy egyik-másik magyar város már a XIV. században rendeletet bocsátott ki a kutak vizének a beszennyezéstől való megvédésére, sőt több felvidéki város ugyanekkor vízvezetékét is létesített: úgy vélem, eléggé beigazoltam, hogy az egészséges ivóvíz fontosságát az emberiség régen fölismerte és beszerzésére szintoly régen törekedett.

*

Táplálkozásunk során a gyümölcs kizáróan élvezeti hűsítő szerként, csemegé gyanánt szerepel, holott egyik másik teljesen érett jó minőségű gyümölcsben, a benne levő a az emberi szervezetre hasznos tápláló sok révén, elegendő mennyiségű tápláló anyagot is találhatunk, még pedig sokkalta többet, mint az olyannyira kedvelt élvezeti italok hármelyikében.

A gyümölcs élvezeténél a főkéllék az, hogy a gyümölcs ép, romlatlan, fölötte tisztán kezelt, friss és megfelelően érett állapotban kerüljön az emésztőszervekbe; azután pedig ne tömködjünk magunkba annyit, a mennyi a szokásos napi táplálékból is tulontúl sok volna, hanem e helyett tekintsük a gyümölcsöt csupán olyan táplálószerveknek, a mely savas alkotórészeinél fogva az emésztés során inkább csak izesítő és kiegészítő szerepre hivatott. Főtáplálószerekként a gyümölcs már összetételénél, de emésztőszerveink berendezésénél fogva sem szerepelhet első helyen; legkevésbé mostanság, a midőn a szakadatlan járványos betegségek nagyfokú mértékletességre, sőt a gyümölcsneműektől való teljes tartózkodásra kényszerítettek. Viszont járványtalan időben a kellően megválogatott és csekélyebb mennyiségben fogyasztott gyümölcsnemű a gyomorunk, a bélszerveknek, általában pedig az egész emberi szervezetnek mindenképen csak hasznos szolgálatokat tehet.

A legtöbb gyümölcsnek, így a bogyótermékeknek, minők közé soroljuk elsősorban a szőlőt, továbbá a dinnyének a körteinek, az őszi barackoknak rendkívül nagy a víztartalma, a mi azonban az emésztőszerveknek korántsem szolgálhat kárára. A sok folyadék rész hatását kellően ellensúlyozzák az egyes gyümölcsneműekben 8—12 százalékos arányban meglevő különféle táplálósós-alkotórészek, a melyeket a gyomorszervek teljesen feldolgozni és így hasznosítani is képesek. Savas tartalmukkal együtt ezek a könnyen emészthető alkotórészek a gyomor emésztőnedveire határozottan jó befolyást gyakorolnak. Sok gyümölcs nedvében dús részének savai nem egyszer hozzájárulnak abhoz, hogy a gyomor a fölvett egyéb táplálékot a szokottnál jobban tudja feldolgozni és kihasználni. Hiszen nem csupán abból élünk és táplálkozunk, a mit lenyelünk, hanem első sorban abból, a mit a lenyelt táplálószernek közül a gyomor és a bél teljesen feldolgozni is képes.

A tisztán kezelt, ép, friss, romlatlan, jó minőségű, érett gyümölcs, természetes nyers állapotában élvezve rendszerint jobb hatást gyakorol a gyomorszervekre, mint a különböző konzervált gyümölcsök, beleértve az aszalt gyümölcstermékeket is. A konzervekhez ugyanis, az inyesség különböző követelményeihez képest, vagy túlságosan sok, tehát gyomorrontó, nem természetes eredetű cukor, vagy pedig ecet-, szaliczil-, lorkó-, citromkósav, különböző fűszer és más egyéb kerül; ezek úgy együttesen mint külön-külön is, a gyomorra jó hatást nem gyakorolhatnak, sőt lerontják azt a batást is, a mit a jó gyümölcs egymagában nyújtani képes lett volna. A különböző tartósító, izesítő, szagosító, sőt színező anyaggal preparált gyümölcskonzerv, melyet megeztünk, dunsztoltunk, ecetesítettünk, ha az alkalmazott alkotórész révén a gyomorra közvetlenül nem is hat számbavehetőleg károsan, de javára se válik a szervezetnek. Igazolja ezt a görögövi vizsgálat is; az egyes gyümölcskonzerv-termékekben ugyanis több

volt a káros csirákat tartalmazó százalék rész, mint a hámozott, gondosan tisztított, friss, kellően érett nyers gyümölcsneműben, a melyet természetes védőburkolata annyi is mentesít a baczellustól, hiszen ellenkező esetben az amúgy is kényes természetű gyümölcs maga pusztult volna el időnek előtte. Ha a védőburkolattal ellátott almát, körtét, barackot, szilvát nyers állapotban megbámozva fogyasztjuk, a szőlőt is megmosuk, sőt béja nélkül fogyasztjuk s kolera, tifusz idején forró vízbe bemártjuk, ártalmas csira a nyers, de ép gyümölcs útján sobasán kerül emésztőszerveinkbe.

Az aszalás, nagy hőerejénél, csiraölő képességénél fogva, temérdek ártalmas anyagot pusztíthat el a levegő hatásának kitett gyümölcsekről is Sajnos, az aszalt gyümölcsnemű kezelése, mikor a fogyasztópiacra kerül, épen nem megbízható. A készletet legtöbb helyütt, de legkivált a kofákat a nyílt piacon s a fűszeresét, szótészt, a gondatlanul kezelt helyiségekben a por, a szenny, a nedvesség, s a legyek milliói lepik el, így tehát a káros mikrobák megszámlálhatatlan elsokasodásának nyit az aszalt gyümölcs sokkal hamarabb tétmíntha frissen szedetten, nyersen vagy főzve, de mindenestre gondosan hámozott állapotban fogyasztottuk volna.

KÉPEINKHEZ.

Mezőkövesdi viseletek.

Mezőkövesd Borsod megye sikerületén fekvő régi nagyközség. Még 1744-ben is számos szabadalommal bírt a adó és vám dolgában a sz. kir. városokkal egy rangban volt. Egyébként ama egyszerű, magyar nagyközségek közül való, a melyeknek alig van valami nevezetessége. Egymás mellett, szép sorakozó, nagyobbrészt fehérre meszelt egyszerű bázai, — melyek közül kiválik a már 1332-ben is fennállott róm. kath. templom, — a lakosság jómódúságáról, szorgalmáról és tisztaságszeretetééről tanuskodnak. Lakossága, mint általában nevezik, a matyó-k, egyszerű, dolgos, szorgalmas nép és csak viseletük az, a mi az idegen figyelmét leginkább felkelti. Ósrégi viselet ez, melyhez, különösen a nők, szigorúan ragaszkodnak. Ezek ruházatának, mint az a jelen számunkban közölt képekről is kivehető, oly szövevényes a konstrukciója, hogy hosszabb megfigyelés után is alig érti meg az idegen. Szoknyájuk csaknem földig érő, ezer ránczba szedett s minden lépésnél ringó, bukföldöző tömeg. Tökéletesen kerek és egyforma hosszú az mind s az alsó része, a szabásnak különös raffináltsága folytan, kisé kilendül s az egésznek harangszerű alakot ad. Ezt kiegészíti minden nőnél, a szoknyával egyforma borszu, szintén ránczba szedett s ezüstös és aranyos stíttrel szélesen kivarrott kötény, a kis újatlan priszlik, a tulipános, szegfűs, vagy más magyáros mintának megfelelően, színes, piros vagy sárga pamutból kivarrott ingvall s keresztbe kötött színes, rojtos kázmirkendő a vallon. Ha így felöltözve, egy-egy vasár- vagy ünnepnapon, csoportosan kijönnek a templomból, a tüzelő színek legmélyebb és legellentétesebb, de azért egymást mindenben kiegészítő csoportozatából páratlan kép tárul a néző elé.

HIREK

Adományok. A csendőrségi internátus javára újabban a következő adományok folytak be: A szegedi kerülettől büntetőtörvényekért 124, a ceglédi pótlóidomító

osztálytól Hubaffy Mihály főhadnagy 5, Dalmy József hadnagy 5, Révész Mór cz. őrmester 2, Ferencz István és Nagy József cz. őrsvezetők 3—3, Bacs Bálint cz. őrsvezető 1.50, Szelezki János, Erdélyi László, Fazekas János, Tóth Péter, Péter Albert, Máté Albert, Bodor Miklós, Sebestyén János, Sándor Sámuel, Kristály Márton, Józsa József cz. őrsvezetők és Csépe István, Kulcsár Ferencz csendőrök 1—1 korona, összesen 32.50; az esztergomi szárnytól: simonyi és varsányi Simonyi József százados 30, Glatz Ödön főhadnagy 5, Hidegh József járásőrmester 20, Bongár János járásőrmester 12, Tóth György járásőrmester 5, Tóth József I. cz. őrmester 5, Árvai Sándor cz. őrmester 5, Marosi Gyula cz. őrsvezető 10, Sebény Bertalan cz. őrsvezető 10, Jénczer Márton csendőr 10, Léhi Béla cz. őrsvezető 5, Kubik János cz. őrsvezető 5, Gonda Ferencz törzsőrmester 2, Malinka Barnabás cz. őrsvezető 2, Schneeci Pál cz. őrsvezető 1; őrsök: Esztergom 4, Bajna 3.50, Nyergeujfalu 5, Dorog 2.90, Annavölgy 5.40, Bákány 3.50, Érszékely 5, Kőbölkut 8, Muzsala 3, Bátorkecsi 5, Léva 6.10, Nagysalló 5, Zelez 7, Kiskálva 6, Aranyosmarót 2, Kistapolcsány 5.50, Ujbánya 4, Garamszentbenedek 8, Verebely 7, Zsarnócza 6, Kiszelfalu 7, Oszlány 7, Pálosnagymező 7, Komárom 4, Nemesócsa 4.70, Nagyigmánd 7, Tata 15, Dad 3, Tatabánya 5.70 Ógyalla 5, Údvárd 2.50, Csuz 3 és Felsőgalla 2.90, összesen 302.70: a besztercebányai szárnytól: Huszar Agoston hadnagy 6; őrsök Besztercebánya 10.80, Óhegy 5, Zólyomlipcse 9, Ponikóhó 10, Libetbánya 4, Erdőbádony 3, Breznóbánya 10, Mihálytelek 5, Feketebalog 3.50, Zólyomborsó 5, Garamszentandrás 7.10, Zólyom 5, Tótpelsőcz 3, Osztróluka 7, Dobronya 8, Turócszentmárton 3.90, Ruttká 2, Szucsány 8.50, Pribóc 8.80, Neczpál 10, Stubnyafürdő 5.50, Morocz 6, Znióváralfa 7, Tótpóna 4, Nagyszalatna 9, Horhát 8, Herencsvölgy 5, Gyetva 3.40, Nagyócsa 5.60, Krivágyetva 3.50, Hegyhát 9, Liptószentmiklós 5, Németslipcse 2, Szielnicz 5, Liptótelep 3.30, Liptóújvár 5, Vasceca 4.50, Hybbe 10, Rózsabegy 6, Oszada 2, Fenyőbaza 5 és Bisztróirtvány 8 korona, összesen 256.40; Benedek Albert cz. őrsvezető Szászmagyarosról 2, magyarlaposi őrs 3 és a koskóczi őrs 4 korona. Az eddig begyűlt adományok összege 14296 korona 67 fillér.

Értesítés. Értesítjük lapunk olvasóit, hogy az 1910. évi csendőrségi zsebkönyv egynehány példányára, példányonként 2 koronáért, továbbá az 1909. évi Csendőrségi Lapok teljes gyűjteménye példányonként 10 koronáért lapunk szerkesztésében megrendelhetők.

Ellenszegülés. Olaj Mihály őrsvezető, november 5-én, a győrmezei Kisbátot községben Kőmives Flórián bodonhelyi lakos ellenszegülésével szemben, annak könnyű sérülésével végződött, szuronyfegyvert használt.

Verekedés. A szolnokdohokamegyei Antos községben november 6-án megtartott templomszentelés után, az ezen ünnepélyre összerült nagyszámú környékbeli lakosság részvételével, délután rendezett táncmulatságon verekezés keletkezett. A községben portyázó — Takács Zsigmond őrsvezető, Muntyán Miksa cz. őrsvezető, Olár Péter csendőr és Nagy Lajos pr. csendőrből állott — járőr a verekedésről tudomást szerezve a helyszínére sietett s ott a verekedőket szétosztásra bírta fel. A felhívásra a verekedők közül többen a járőrnek rohantak s azok fegyvereit — nyilván lefegyverzési szándékkal — megragadták. A járőr tagjai közül Nagy Lajos próba csendőr és Muntyán Miksa csendőr cz. őrsvezető a támadás visszaverésére szuronyfegyvert használtak, mire a támadók visszavonultak, a vereke-

dők pedig széteszlottak. A fegyverhasználat következtében Cziple Sándor völcsei lakos súlyosan megsebesült. A járőr tagjai sértetlenek maradtak.

Kérelem. Az aradmegyei Seprős községben állomásozó Csik János csendőr, kéri Vajnai Ferencz cz. őrsvezetőt, ki 1905-ben a 101. gyalogezredhez vonult be a mint szakaszvezető Bécsben vele együtt szolgált, hogy jelenlegi címét vele közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

Különleges húsok. Úgy látszik hús dolgában Amerikában is csébtül, illetve magyarul állnak. Dr. Irwin, az amerikai földművelésügyi miniszterium hivatalnoka, a vizilóhús meghonosítását javasolja, a melyet Afrikában, mint különleges nyalánkságot nagyon megbeesülnek. — Rooseveltnek földkörüli utjában többször volt alkalma erről személyesen meggyőződni. Egy kifejlett viziló körülbelül 900 embert táplálhat. A bőre alatti vastag hájrétegek a legtisztább állati zsiradékot szolgáltatják, a melyet ösmerünk. Ugyancsak olcsó és élvezhető hússal szolgálhat ma a fehér rincezoros. Ausztráliában nagy mértékben fogyasztják a kenguru húst s ingyen-czek rendkívül dicsérik Indiában a majomhúst, mely a haut goutja minden lakomának. A burok az orosz-lánhúst tartják a legegészségesebb tápláléknak, igen szeretik ezenkívül az elefánthúst, a mellyel azonban európai fogszat nem igen tudna megbirkózni, mert olyan, mint a puha bőr. Az antilop húsát azonban könnyen össze lehetne tévesztani az őzhússal. A zebra húsát is igen gyöngö, izletes húsnak tartják. Indiában a tigris húsát is megeszik, a Philippi-szigetek lakói pedig denevért árulnak csomageként. Felső-Egyiptomban és Siamban a krokodilus-húst nyilvánosan árulják, Közép-Amerika egyes vidékein pedig főtt vagy piritott alligátorokkal kedveskednek a vendégeknak.

A földi giliszta. Már Darwin megállapította, hogy a földi gilisztáknak a fekete föld képződésénél nagy szerepük van és hogy általuk a föld termőképessége jelentékenyen javul. Egy amerikai fiziológus megfigyelése szerint azonban úgy látszik, azonkívül még egyes növények terjedését is elősegítik a földi giliszták. A baltimorei parkban az említett fiziológus ugyanis azt a megfigyelést tette, hogy a földi giliszták az ezüstjávör szarvas termését becipelték a lyukaikba és azután földdel befödtek. Egy-egy hosszú gilisztalyukban 40—50 jávörmagvat is talált és a mélyebben elhelyezett magvak legnagyobb része már csírázásnak is indult. Ilyenformán a giliszták nemcsak a talaj megjavulását, hanem új növényzet keletkezését is elősegítik.

Az állatok életkora. A közönséges szobalégy alig egy évig, illetve még addig sem él; a mezei tücsök kilencz hónapot, a moskitók legfeljebb negyedévet élnek. A mézelő méh, a szorgalom mintaképe, egy évig él, míg a szorgalom terén konkurrenztársa, a kis hangya élettartama állítólag 10—15 év. Hosszú ideig élnek a halak. Százötven éves csak a ponty nem is ritkaság a nagy halastavakban; egy óriás ceuka van valamelyik száz tóban, mely állítólag 267 éves volna. A lazac ezzel szemben, Seton adatai szerint, csak negy évig él, nem is szólva a gyermekek által kedvelt aranyhalacskákról, a melyek rendszeren már harmadnapra megdöglenek. A hül-

lők közt tekintélyes hosszú életet élnek a krokodiluok. Ezeket a kedves állatkákat azonban meglehetősen nehéz közelről megfigyelni, annyi azonban bizonyos, hogy a krokodilus teljes kifejlődéséhez csak — száz év kell. A japán óriás szalamander ötven évig is elél, de jóval túltesz rajta a közönséges teknősbéka, a mely kétszázötven éven alul ritkán szokott elpusztulni. A londoni állatkertben van például három „öreg” teknősbéka, a melyek együttvéve ezer esztendősek. Kevesebb életv adatott a madaraknak. A verébre egy negyedszázadnyi életidő tekint a körülbelől ennyi ideig élnek a fogságba zárt kanári madarak is, ha nem történik valami bajuk. Csak az a borzasztó, hogy a kedvező, kis sárga kanáriaknak rendszeren valami bajuk történik. Nagyon megöregsznek a papagályok is, 80 év nem ritkaság náluk. A sas állítólag 100 évig él; veszedelmes ragadozótársát pedig, egy fehérynaku keselyűt 180 évig is megfigyeltek ugyanabban a fészekben. Az emlősállatok közül a kutya átlagos életkora 15—20, a macskáé 20, a nyulé 12, a mókusé nyolcz, az egeré hat év. Az oroszán 65 évig, a medve 40 évig, a juh 15 évig, a marha 25—35 évig, a ló 30—40 évig, a teve pedig 80 évig él. Az emlősök közt már valóságos Mathuzsálem az elefánt, a melynek élettartama 150 év, de az indiánusok állítása szerint van 300 éves elefánt is. Általában — így mondja — Seton — az állatok átlagos élettartalmának nyolcz-tíz-szeresét számíthatjuk annak az időnek, a mely alatt az illető állat teljesen kifejlődik.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőségnevtelen levelekre nem válaszol, kórtatot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva nyilvánosan meg nem adható. Kérjük eunélfogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálatlalt kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdezőzködéseknek eleje vétessék. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

V. I. csendőr Ungvár, Szolgálati ügy.

A. J. A nyugdíj élvezete a kivándorlással megszűnik. Vannak azonban kivételes és különös méltánylást érdemlő esetek, a midőn a belügyminiszter a nyugdíjat — rendszerint három évre — valamely külképviseleti hatóságnál vagy konzulátusnál folyósítja, avagy a nyugdíjat a kivándorlott hátramaradt családjára részére utalványozza. A vonatkozó kérvény a belügyminiszterhez terjesztendő elő.

Vitakozók. Önnek van igaza, bajtársainak érvelése csak abban az esetben volna helyes, ha Ön pl. a hó második napján lépett volna le a csendőrséghöz.

Lantól érdeklődő. Nincs.

Sz. II. Ön megszakította szolgálati idejét. Az a tény, hogy előbb élvezte pótúdját a belügyminiszterium kivételesen újól folyósította, nem eredményes a megszakított szolgálati időnek a végellátás folyósításánál való figyelembevételét. Minthogy jelenleg még megszakítás nélkül, vagyis a törvény értelmében beszámítható három évi csendőrszolgálati ideje nincs, felülvessék.

Csuz, köszvény, reuma
Ideges fejfájás, hűlés,
idegbaj, mindennemű
csontbántalmak ellen
kifutó hatásúnak bí-
:: zonyult szer ::

AZ ÉRŐSÍTŐ

CAPCINE (PÁPRIKÁ) KENOCS

Ezekre menő hálaíratok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatása van. Valódi csak nálam kapható.
Kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K.

Az ár és 45 f. postaköltség
beküldése után vagy után-
:: vétel küldve ::

Szente Lajos gyógysz.
Budapest, Damjanich-utca 2.

HIVATALOS RÉSZ.

Körrendelet.

107,766/6. sz. A m. kir. államvasutak igazgatóságának értesítése szerint oly nyugállományú rangosztályba nem sorolt havidijasok, a kik katonaszemélyeknek polgári ruhában való utazásainál öt évre érvényes igazolványokra igényel nem bírnak (1908. évi 5. sz. R. K. Szab. r. 18,302/6. számú «Szabályzat» 1. cikk C. pont), a m. kir. államvasutakon és a közlelés alatt álló helyi ördökü vasutakon a részükre engedélyezett 50%-os menetdíjkezdvényt az 1910. évi 5666/eln. számú (R. K. 20. szabályr.) «Körrendelet» 1. melléklete szerint rendszeresített «Igazolvány» felmutatása ellenében igénybe vehetik.

Ez igazolványok az említett nyugállományú havidijasoknak évenként azon honvéd batóság által állítandók ki, a melynek nyilvántartásában vezetettek.

Említett igazgatóság értesítése szerint továbbá feladamlások elkerülése czéljából az idézett körrendelet 2. melléklete szerint beküldendő kérvényekben, a melyekkel családtagok részére menetdíjkezdvényt kérésztetik, úgy a *nyugállományú rangosztályba nem sorolt havidijasoknál is* jövőben a rangfokozat (pl. törzsörmoster, nálmester, foglgy, intézői szolgy) megjelölése után mindenkor még a rangosztályba nem sorolt havidijas szavak is beillesztendőik.

Fenti határozmányok a hivatkozott körrendeletnél előgyzendők.

Kelt Budapeston, 1910. évi október hó 21-én.

Hazai Samu, s. k.

Órathelyezések:

A m. kir. II. számú esendörkörület lugosi szárnyánnak vezerszerovi órae, 1910 november 1-én Borlovára;

a m. kir. III. számú esendörkörület szolnoki szárnyánnak vezerszerovi órae, 1910 november 1-én Tiszavárkonyba és

tulása esetén csak három havi végkielégítést, vagyis 225 koronát kaphat.

P. Sz. Igen, mert ez a eselődöl fogalma alá esik. Teljesen eselődölés, hogy a eselődöl változik-e, vagy esel.

Muraköz. Olvassa el a Szorvoszi Utasítást, ha nincs vele tisztában, kérdesze meg draparnacsunkát.

Fegyver. Igen.

Sz. S. Pogarnsviláki esendör. Első kérdését nem értjük. Mióta tisztogatja a késültséges esendör a laktanyát? 2. A laktanyában a helye. 3. A foglalkozás befejeztekor. No legyen tudátekos.

48. Bátoran játszhatják, csakhogy aztán valahogy ne hazardirozzanak. A sakk — az agyat rendkívül fogyelmező játék lévén — hátkinek ajánlható.

G. K. Nem.

O. S. Forduljon kérelmével közvetlenül illetékes helyre.

B. A. I. Már magában az elnevezésben benne van a különbség. 2. Hatósági rendelet azáértékes rangállás ezimón jelenlendő fel.

H. K. ez. órav. Szolnok. 1. Ne kívánsoskodják. 2. Elvoaziti.

H. J. órav. Kétegyháza. Olvassa el lapunk 1. évi 43. számában J. P. órav. alatt adott válaszunkat.

P. Z. joghallgató Czege. 1. és 2. Nem. 3. Ha közös volt, szolglati nyelvo a német. 4. A honvédelmi miniszter. De makkora!

H. órn. Heves. 1. Igen. 2. Nem. De hallgatóság magvan törvo.

H. S. ez. órav. Pelsőreg. Van nyugdíjlapjuk csakhogy az alkalmassáteknek arra be kell fizetni. Napi két koronán kezd a évak mulva sem őrí el a esendör javadalmazását.

B. J. Nem torjed ki.

Világ. 1. Lapunk más helyén. 2. Már fel van állítva.

K. P. II. Zeold nem tiltható le.

Erzéketny. Mindenek előtt annyit, hogy az érzékonykodás nem illik. Ha foglalkozási idő előtt érkezik egy tiszti állomásra, a hol őra is van, akkor az draparnacsoknál jelentkezzák. Ha az nincs még hivatalos helyiségében, várja meg, a mig megérkezik a ne kutasu érto út a laktanyát. Tisztnél a kihallgatáson jelentkezik.

Törökvtl. Reménye immár beteljesedett.

K. P. ez. órav. Csongrád. Fel lettek már állítva azoknál a kerületoknál, a hol szükség volt rá.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón főm és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszertársulójá. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, hár, stb., mig **Reményi** legujabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestre, Király-u. 58.** Külön költségtetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kérendő.

MEGELŐZÖTT!
MOSKOVITS
ANATOMIAI
CZIPÖGYÁR R.T.
BUDAPEST
RÁKÓCZI ÚT 6.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyar részv.-társ.

M. kir. esendörség, boszniai esendörség, cs. és kir. közshadsereg szerződ. szállítól

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbörből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény mellett szállítását. " " "

Kívánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

a m. kir. VI. számú csendőrkerület zalaegerszegi szárnjának szentantalfai őrsze, 1910 november 2-án Akaliba helyezettek át.

Különltemény felállítás:

A m. kir. I. számú csendőrkerület besztarcezi szárnjának területén Neposzon, 1910 november 1-én, egy öt főből álló különltemény állítottatott fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okirattilag megdicsértettek:

a magyar szent koronai országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Reschner György, Czibora István, Ziegler Emil, Nevelits Kálmán századosok, Lukovich Gyula, Raab Antal, Lózan Jenő főhadnagyok, Lázár István, Szmuzszenka Ervin, Marschalek János hadnagyok, valamennyien az I. számú csendőrkerület állományából és Fischer József, II. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, a folyó évben lezajlott képviselőválasztási mozgalmak ideje alatt kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. VII. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Antal János és Kiss Gyula csendőrök, mert egy több órákört területén garázdálkodott betörőnek elfogása és előbbi 204, utóbbi 393 órában át folytatott nyomozás során 41 rendbeli, részben betörései lopásnak, valamint 12 rendbeli lopás kísérletének és 54 rendbeli orgazdaságnak kiderítésénél járőrvezetőjüket odandó buzgalommal és körültekintéssel támogatták.

Pénzbeli megjutalmazás.

A m. kir. belügyminiszter ur folyó évi október 24-én kelt 148,663/V-b. számú rendelkezéssel a közbiztonsági szolgálat területén kifejtett kiváló szorgalom és eredményes működésükért a VII. számú csendőrkerület állományába tartozó Tutár Mihály ez. őrsvezető II.-od altisztnek 60 (hatvan), Antal János és Kiss Gyula csendőröknek 30—30 (harmincz) koronai pénzjutalmat adományozott.

Áthelyezettett:

1910. évi november hó 16-ával:

Crisián Simon járásőrmeister, a VII. számú csendőrkerülettől, a VI. számú csendőrkerülethez.

Nyugállományba helyezettek:

1910 november hó 1-ével:

Harsányi Gergely, VI. számú csendőrkerületbeli járásőrmeister, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, népfőlkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Keszthely.

Antal Károly, I. számú csendőrkerületbeli járásőrmeister, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, népfőlkelési fegyveres szolgálatra is nem alkalmas.

Választott lakhely: Csikosomortán.

Onodi József, I. számú csendőrkerületbeli járásőrmeister, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, népfőlkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Torda.

Pakay István, II. számú csendőrkerületbeli járásőrmeister, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, népfőlkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Törökhecs.

Bartha József, II. számú csendőrkerületbeli járásőrmeister, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, népfőlkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Lippa.

Punár Vazul, II. számú csendőrkerületbeli járásőrmeister, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, népfőlkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Nagyszombatmiklós.

Bucsi József, VII. számú csendőrkerületbeli járásőrmeister, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint rokkant, fegyveres népfőlkelési szolgálatra is alkalmatlan.

Választott lakhely: Ürmös.

Előléptettek:

1910. évi október hó 1-ével:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Kiss Áron őrsvezető, őrsvezető címzetes őrmesterré, továbbá:

a m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában:

1910. évi november hó 1-ével:

Bucsis Sándor, Pánsz János, Vörös István, Kovács Lajos II., Szonni István és Mátyas Sándor ez. őrsvezetők, őrsvezetőkké, végül:

az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

1910 október 16-ával:

Styvina János, Tabin Ferencz, Gliga János, Bartha Ferencz, Brány György, Vurazta János és Kajcsa József és

a m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában:

1910. évi november hó 1-ével:

Angyal István, Balogh József, Dudás Dezső, Gero Sándor, Bartók Lajos és Lohócz József csendőrök, csendőr ez. őrsvezetőkké.

a m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában:

1910. évi november hó 1-ével:

Gyalócai Bálint és Gáspár János III. csendőrök; továbbá

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

1910. évi november hó 5-ével:

Szabó István IV., Szendroi Ambrus, Nagy Gábor II., Melich István, Kondor János, Fekete László és V. Kovács László csendőrök, csendőr ez. őrsvezetőkké.

Katonai szolgálatiljel:

A legénységi I. osztályú katonai szolgálati jellel elhálttatott:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Varga Sámuel járásőrmeister, 1910 október 1-én, Marián Miklós járásőrmeister, 1910 október 18-án.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában:

Vincze József járásörmester, 1910 november 7-én,

Baier József járásörmester, 1910 november 8-án és

Niaszl István járásörmester, 1910 november 12-én.

A legénységi II. osztályu katonai szolgálati jellel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Biró András csendőr ez. őrsvezető, 1910 október 21-én,

Földes Ferenc őrsvezető, 1910 október 23-án.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Molnár Elek ez. őrmester, 1910 augusztus 14-én,

Orosz Pál ez. őrmester, Gulácsy Imre őrsvezető, Deme

Bálint, Biró László, V. Nagy István, Lescsinszki István,

Huszi András ez. őrsvezetők, Kós György, Králik Pál

és Miltsevits Ignác csendőr ez. őrsvezetők, 1910 október

5-én, Meeséri Bertalan, Nyák Lajos, Deli Imre és

Papp Arzén ez. őrmesterek, Egresz György őrsvezető,

Dedinszki József és Saigeti György ez. őrsvezetők, Kis

Gábor csendőr ez. őrsvezető, 1910 október 6-án, Mik

György csendőr ez. őrsvezető, 1910 október 8-án és

Tök István ez. őrmester, 1910 október 17-én.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Göcge József I. és Mucsiás Mátyás ez. őrsvezetők,

1910 november 2-án, Molnár Ferenc I. ez. őrmester,

1910 november 6-án, Szabó István III. ez. őrsvezető,

1910 november 8-án, Reickári István ez. őrmester,

1910 november 11-én, Bögi Ignác ez. őrsvezető, 1910

november 13-án, Berényi Péter őrsvezető és Csepregi

János ez. őrsvezető, 1910 november 22-én, Gáspár János

I. csendőr ez. őrsvezető, 1910 november 23-án és Fülöp

István ez. őrmester, 1910 november 28-án.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

Nemes Péter, Hegedűs József, Fodor Pál, Varga János IV. és Vavrek János csendőrök.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Szűcs István, Németh József I., Vukich Péter, Tárnok Benő, Pónzes János, Pók János, Tóth István, Bajnok Gábor, Szabó István I., Tóth József, Kónok István, Kárpáti János, Nagy Aronius, Oroszi János, Balogh Károly, Mandák János, Gorbuköt Antal, Chronka István, Ohlpati István,

Moravosik Ferenc, Szöpe Vitus, Klimek János, Kubovics Antal, Benes Gyula, Horváth János V., Horváth Vinyó, Bora Lajos és Molnár Ferenc csendőrök.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Gedo Mihály, Karáth Mihály, Szabó István IV., Major László, Beledi Károly, Kincsalics József, Temlin János, Mészáros Ferenc II., Derics János, Hadinger György, Hegedűs János I., Czinka János, Szommer Antal, Szabó Imre, Nikolin Miklós, Sáska János, Pajor Tamás, Korcsmáros József, Varga Károly, Nagy János IV., Németh János, Nagy József III., Sárdinecz György, Varga István II., Kukorelli György, Goricski Mihály, Lászlár István, Friderics József, Gyurasita András, Máté Ferenc, Babodi János, Tóka Mihály, Ács János és Pap Doka Sándor csendőrök; továbbá

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Holló Lajos, Fodor János, Bódi Gábor, Lajos István, Richter Béla, Tóth Sándor és Burkus István csendőrök.

Névváltoztatás.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:

Popuczo Péter csendőr, a m. kir. belügyminiszter úrnak az 1910 október 3-án 124.262/VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetőknevét Pállis-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Sáfrán Péter ez. őrmester, Honorics Máriaival, 1910 október 3-án, Baján.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Kovács Ferenc II. őrsvezető, Máté Juliánival, 1910 október 16-án, Niklán.

Domotroviás István ez. őrsvezető, Bokhagyi Karolinával, 1910 október 26-án, Nagyvácsoronyban.

Pitos János ez. őrsvezető, Illés Erzsébettel, 1910 október 15-én, Domhováron.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:

Sándor Gábor ez. őrmester, Janurik Zsuzsánával, 1910 október 22-én, Szarvason.

Bódi János őrsvezető, Laskay Emmával, 1910 október 21-én, Kéken.

Schwáb József művészi és ékszerész Szabadka, Fő-tér. ::

A m. kir. csendőrség egyes tagjainak: Az a csendőr, aki órát, ékszeri tárgyat vásárol, úgy kétszázötven részlete, forduljon olyan üzletre, amely részül 1-2 év alatt készülő csak a csendőrségtől való elismerő levélben részesült, ezen elismerést csak azért őrlik el, mivel a saját szabályzat és egy hó alatt legfeljebb csak 5 percet különbözhet. Körön szíveskedjenek mintákat kérni. A mintáknak ára 8 koronától felfelé.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferenc-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

...: Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...:

1911. évre szóló előjegyzési naptárainkat november hó 15-től kezdve a
beérkező rendelésekhez, felszámítás nélkül fogjuk mellékelni. ::